

ИЗВЕШТАЈ СА КОНФЕРЕНЦИЈЕ УПЕС-А

НОВИНЕ У ПРАВНОМ ОКВИРУ И ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ ПРАВА ЕНЕРГЕТИКЕ

На самом почетку учесницима се обратила др Бранислава Лепотић Ковачевић, председница УПЕС, која се захвалила на присуству свим учесницима конференције а посебно учесницима из региона, истакла задовољство што УПЕС већ другу годину за редом организује међународну конференцију и истакла важност конференције као једног од начина за испуњавање циљева УПЕС-а.

Председник ЕФЕЛА, господин *Vicente Lopez-Ibor Mayor*, изразио је своје задовољство што се и ове године обраћа учесницима годишње конференције УПЕС, честитао члановима УПЕС-а први рођендан и пожелео да се УПЕС и даље успешно развија и успешно остварује своје циљеве у области енергетског права и енергетике у целини, у чему ће имати и пуну подршку и помоћ ЕФЕЛЕ.

У уводном обраћању госпођа Мирјана Филиповић, државни секретар у Министарству рударства и енергетике Републике Србије, осврнула се на тренутне активности и циљеве Министарства у области енергетике, указала на дугорочну сарадњу Министарства и Енергетске Заједнице и истакла да ће се Министарство потрудити да укључи УПЕС, као струковну организацију у области права енергетике, у своје даље активности укључујући и израду законских и подзаконских прописа.

I Панел - Принципи права енергетике, пакет прописа чиста енергија за све Европљане и нови облици енергије

Модератор: господин Милош Лаковић, партнер у адвокатској канцеларији Моравчевић Војновић и Партнери АОД у сарадњи са *Schoenherr*

Уводно излагање одржао је професор *Global Energy Law & Sustainability* на *CEPMLP* на *Dundee* Универзитету и члан научног одбора ЕФЕЛА господин Проф. др. *Raphael Heffron*, који је говорио о правцу развоја права енергетике у свету наступајућих климатских промена и текуће транзиције у енергетском сектору, и потреби поштовања принципа права заштите животне средине и климатског права. Истакао је да ЕФЕЛА са осталим институцијама активно ради на развоју принципа права енергетике и системском приступу развоју права енергетике и да се у овом процесу мора имати у виду временски оквир од неколико деценија и огромне инвестиције које су неопходне за остваривање енергетске транзиције.

Госпођа др Розета Карова, виши правни експерт за енергетику у Секретаријату Енергетске заједнице, дала је приказ основних закључака студије Енергетске

заједнице о директним и скривеним субвенцијама за производњу електричне енергије из угља у уговорним странама Енергетске заједнице. Госпођа Карова је затим дала приказ Пакета о чистој енергији, односно истакла изазове са којима се сектор енергетике суочава и циљеве које Пакет о чистој енергији треба да оствари. На крају се поставило питање да ли и како уговорне стране Енергетске заједнице могу да прате најновије промене регулаторног оквира имајући у виду чињеницу да у већини ових држава још увек није дошло до потпуне имплементације трећег енергетског пакета.

Правни експерт одељења за гас у ACER-у господин *Dimitrios Lelovitis* говорио је о последицама примене Пакета чисте енергије и о новим изворима енергије, а посебно о улози гаса у декарбонизованом енергетском сектору. Говорио је о утицају угљен-диоксида из природног гаса на емисије гасова стаклене баште у ЕУ.

Затим је шефица научног центра у *International Energy Charter* госпођа др. *Gokce Mete* одржала презентацију о спајању енергетског сектора (*sector coupling*) и улози коју у том процесу могу да имају гасови са ниским садржајем угљен диоксида (*low carbon gases*) и обновљиви гасови. Навела је да је питање које се поставља пред ове нове технологије могућност њиховог широког коришћења те да се чини да ће у процесу усвајања и ширег коришћења ових нових технологија значајну улогу имати њихова регулација. Истакла је да се очекује да би пакет регулације усмерен на декарбонизацију требало да буде донет до 2021. године и да би између осталог требало да адресира и питање обновљивих и декарбонизованих гасова. Посебно се осврнула на развој индустрије обновљивог гаса водоника и правна питања која се у току тог развоја постављају.

Закључна разматрања овог панела изнео је господин Драгољуб Цибулић, партнер у адвокатској канцеларији БДК Адвокати, који је на ефикасан начин сумирао презентације које су одржане у овом панелу и љубазно се захвалио свим панелистима на корисним информацијама које су пружили.

II Панел - “Прецеденти” у праву енергетике Европске уније

Модератор: госпођа Ива Ђинђић Ћосић, Шеф службе за право енергетике, ЕМС а.д. Београд

Уводно излагање у овом панелу одржао је заменик директора, правни саветник у Секретаријату Енергетске заједнице господин проф. др *Dirk Buschle* који је истакао значај прецедената и њихов положај у судској пракси појединих земаља чланица ЕУ. Упоредио је затим структуру судских одлука Немачке и Француске, а затим је говорио о структури судских одлука Европског суда правде као и о структури одлука Енергетске заједнице. На крају је говорио о кључним принципима којима се,

и којима би требало, да се руководи Европски суд правде при доношењу својих одлука.

Господин др *Cedric Belwald*, партнер у адвокатској канцеларији *Moyses Bleser* из Луксембурга и председник Удружења за право енергетике у Луксембургу је у својој презентацији приказао развој прецедената у Европском суду правде, те начин формирања појединих принципа путем доношења одлука Европског суда правде као што су, на пример, принцип директног ефекта и право да се буде заборављен. Затим је представио основне функције Европског суда правде, од којих је као веома значајну функцију истакао функцију санкционисања. Након тога је изнео своје виђење даљег развоја принципа енергетске солидарности које је постављен у тзв. *Opal* судској одлуци.

Партнер у адвокатској канцеларији *Schoenherr Rechtsanwälte GmbH* из Беча господин *Bernd Rajal* представио је референтне одлуке Европског суда правде које се односе на формирање цена у области енергетике. Као референтан случај у овој области представио је тзв. *Federutility* одлуку, која поставља тест по коме формирање цена у области енергетике мора бити: оправдано у складу са генералним економским интересом, у складу са принципом пропорционалности и јасно дефинисано, транспарентно, не дискриминаторно и проверљиво, као и да гарантује једнак приступ ЕУ гасним компанијама до потрошача. Затим је представио и остале референтне случајеве Европског суда правде који су од значаја за формирање цена у области енергетике и истакао да је нова Уредба Европског парламента 2019/944 имплементирала принципе *Federutility* теста.

Госпођа *Мира Тодоровић Симеонидес*, партнер у адвокатској канцеларији *Rokas* из Атине представила је поједине аспекте судских одлука Европског суда правде који се односе на државну помоћ у области обновљивих извора енергије. Кратко је представила релевантне чланове Уговора о функционисању ЕУ (*TFEU*) те у складу са њима и услове које је потребно да буду испуњени да би се интервенција државе чланице ЕУ сматрала државном помоћи. Затим је илустративно представила неколико битних случајева Европског суда правде у области државне помоћи с посебним освртом на одлуку број C-405/16 *Germany vs. Commission* и на битне закључке који су произашли из наведене одлуке који се односе на испитивање одлучујућих фактора да ли је у конкретном случају пружена државна помоћ или не.

Закључна разматрања овог панела изнео је господин Милош Кузман, Саветник за право нафте и гаса, НИС а.д. Нови Сад, који је укратко сумирао кључне поруке презентација које су одржане у овом панелу и истакао значај прецедената у праву енергетике ЕУ у државама у региону које још увек нису земље чланице ЕУ.

Округли сто - Значај права енергетике у региону и могућности повезивања удружења за право енергетике

Модератори: председница УПЕС госпођа др Бранислава Лепотић Ковачевић и партнер у адвокатској канцеларији *Rokas* из Београда господин Вук Станковић

Уводно предавање на округлом столу је одржала генерални секретар ЕФЕЛА госпођа *Marinella de Focatiis* која је истакла значај енергетског права на европском континенту и повезивања правника на европском континенту који се баве енергетским правом. Навела је пример УПЕС-а као пример добре регионалне праксе удруживања правника у енергетици те позвала присутне правнике у области енергетике из република Северне Македоније, Црне Горе и Босне и Херцеговине да следе пример УПЕС-а. Истом приликом је констатовано да ће и Република Аустрија, следећи пример УПЕС-а, ићи ка томе да оснује референтно удружење постати посматрач у ЕФЕЛА.

У наставку округлог стола су правници који се баве енергетиком у Републици Србији и региону разменили мишљења о будућој сарадњи како и правцима развоја права енергетике у региону.